

HISTÒRIES DEL MUNTANYISME

Els llibres de registre
dels cims de les muntanyes

ENTREVISTA

Emili Civís Abad

EXCURSIONISME

Travessant el canyó d'Añisclo

MUNTANYES DEL MÓN

Caminades i ascensions
per les illes de Maurici

PERSONATGES

Pompeu Fabra, excursionista

PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES

Itineraris geològics

Redacció i administració
Centre Excursionista de Catalunya
Paradís, 10
08002 Barcelona
☎ 933 152 311
revista.muntanya@cec.cat

Director
Ferran Alexandri
ferran.muntanya@cec.cat

Consell assessor
Joan Campañà, Enric Nosàs,
Josep M. Sala

Consell de redacció
David Mengual,
Mari Nivera, Damià Pérez,
Joan Quintana, Albert Vidal,
Enric Soler

Edició i correcció
Ferran Alexandri

Disseny i maquetació
Toni Inglès

Cartografia
Albert Martínez

Comunicació i màrqueting
Gebran Jamal
gjamal@cec.cat

Publicitat
Jaume Prenafeta
jprenafeta@cec.cat

Subscripcions i vendes
Marina Simó
msimo@cec.cat

Distribució a llibreries
Llibreria Altair
☎ 933 427 177

Impressió
SAGRAFIC

Dipòsit legal:
B-545-1958
ISSN: 0212-2111

La revista *Muntanya* respecta les opinions expressades a través dels articles dels seus col·laboradors, però no les comparteix necessàriament, fent propis només els continguts de l'editorial.

La revista *Muntanya*, editada pel Centre Excursionista de Catalunya, segons el que preveu l'article 32.1 paràgraf segon del TRL-PI vigent, s'oposa expressament a què qualsevol de les pàgines d'aquesta revista, o bé una part d'aquestes pàgines, siguin utilitzades per a la realització de resums de premsa. Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser feta amb l'autorització dels titulars, tret de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta publicació (www.conlicencia.com; ☎ 917 021 970 / 932 720 445).

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

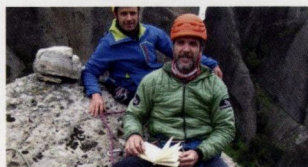

CEC
Centre Excursionista de Catalunya

MUNTANYA

NÚM 926 / ANY 142 / SETEMBRE 2018

SUMARI

8 ELS LLIBRES DE REGISTRE DELS CIMS DE LES MUNTANYES **Òscar Masó Garcia**

Una història singular dels cims de les muntanyes, vençuts per excursionistes i escaladors que han volgut deixar constància del seu pas per aquests punts culminants a través d'un vestigi de pas: els llibres de registre.

18 ENTREVISTA A UN GRAN ALPINISTA... EMILI CIVÍS ABAD **Ferran Alexandri i David Mengual**

Un repàs de l'activitat d'aquest alpinista del CADE del CEC, integrant de la cordada que assolí el cim verge de l'Annapurna Est el 1974, amb la reproducció d'alguns fragments del seu llibre *Roques, glaceres i cims* (2018).

28 EL CANYÓ D'AÑISCLO, UN TRESOR AMAGAT **Txema Castiella**

El canyó d'Añisclo és una de les quatre valls amb Ordesa, Pineta i Escuaín que formen el parc nacional d'Ordesa i Mont Perdut. Aquest article presenta una travessa d'un llarg congost de 10 km entre muntanyes abruptes.

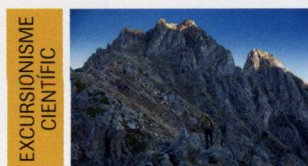
36 MAURICI, PASSEJANT PEL PARADÍS **Jordi Canal-Soler**

Les illes de Maurici se situen a l'est de Madagascar, a l'oceà Índic. El seu origen és volcànic, el relleu muntanyós i la fauna i la natura, exuberants. Destaca la muntanya de Le Morne Brabant, Patrimoni de la Humanitat.

46 POMPEU FABRA, EXCURSIONISTA I ESPORTISTA **Catherine Perelló**

A banda de la seva professió com a filòleg, és ineludible presentar altres episodis de la vida de Pompeu Fabra que, tot i ser prou coneguts, tal vegada avui han quedat una mica més oblidats. Això és: la seva faceta d'excursionista i esportista.

52 DESCOBRIR LA GEOLOGIA DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES **Albert Martínez Rius**

Cims emblemàtics com els Encantats, de relleu abrupte, i valls amb forma d'U, circs glacials, congostos i tarteres, l'herència de l'erosió de les glaceres del Quaternari.

SECCIONS

4 EDITORIAL 6 LA COLUMNA

64 NOVETATS EDITORIALS 66 CRÒNICA ALPINA 68 VIES D'ESCALADA

72 REFUGIS DEL CEC 76 DESCOBERTES FAMILIARS 78 NOTÍCIES 82 ESPAI CEC

ELS LLIBRES DE REGISTRE DELS CIMS DE LES MUNTANYES

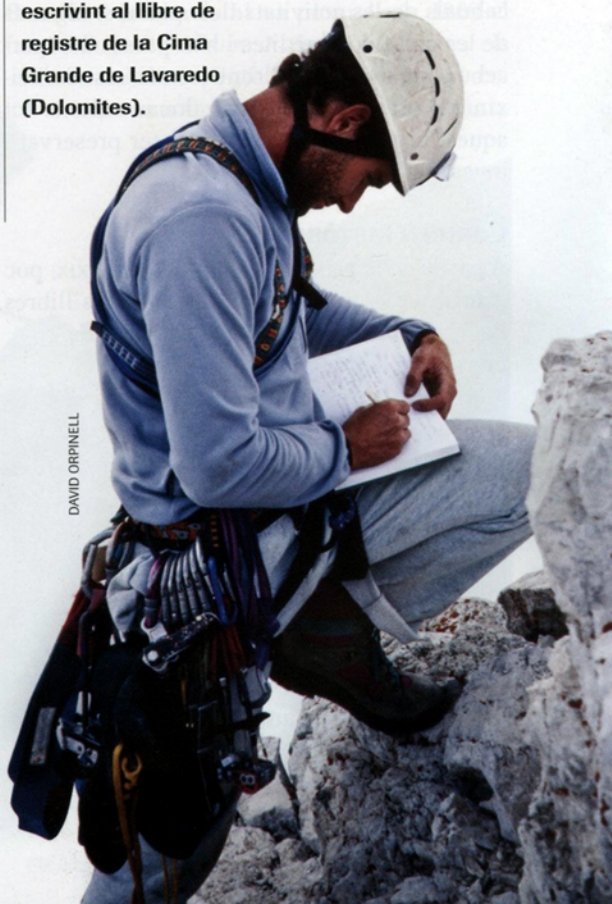
Text d' **d'Òscar Masó Garcia**

Arran de la publicació del llibre Libros de cima. Una historia de pasión y conquista, el seu autor aborda en aquest article l'aspecte dels llibres de registre dels cims de les muntanyes de forma sintetitzada, com a tast del volum ingent d'informació i d'imatges que la seva obra ofereix als amants de la història del muntanyisme.

Des de temps remots l'instint humà ha dut moltes persones a explorar tots els racons del planeta. Uns dels indrets de més difícil accés, els cims de les muntanyes, també han estat cobejats i finalment vençuts, sovint a través de grans sacrificis per part dels seus protagonistes. Això ha fet que molts d'ells hagin volgut donar constància fidedigna del seu pas per aquests punts culminants, ja sigui deixant-hi objectes de tota mena com ara estàtues, banderes, pals, creus, plaques, troncs, refugis, cartells, etc., o bé erigint-hi fites, torres de pedres, monòlits o fins i tot fent-hi gravats i pintades a la roca. D'entre tots aquests vestigis de pas posats per la mà de l'home dalt de les muntanyes cal destacar amb llum pròpia els llibres de registre dels cims, els quals mereixen per la seva importància històrica un capítol a part.

L'alpinista Josep Jané
escrivint al llibre de
registre de la Cima
Grande de Lavaredo
(Dolomites).

DAVID ORPINELL

Edu Sànchez escrivint al llibre de registre de l'agulla Spindel de Meteora (Grècia), acompanyat de Josep Jané. Es pot apreciar el recipient metàl·lic, que és d'influència germanica.

LA CRÒNICA DEL MUNTANYISME ESCRITA DES DE LES ALTURES

Des que van ser dipositats els primers exemplars a mitjan segle XIX, aquests llibres o llibretes de registre han servit per deixar testimoni escrit de primera mà dels ascensionistes en el moment en què havien assolit els cims. Es

ELS REGISTRES QUE S'HAN POGUT RECUPERAR, S'HAN CONVERTIT EN PETITS TRESORS QUE AMAGUEN DADES CABDALS DE LES ACTIVITATS DELS PIONERS

tracta de registres formats per un plec de fulls sovint enquadernat i acompanyat per un llapis o bolígraf, ficats dins d'un recipient, d'un forat o sota d'un munt de pedres per tal de suportar amb més o menys encert les dures inclemències meteorològiques de les alçades, i no sempre s'han mantingut en bones condicions. Els registres que s'han pogut recuperar, i que provenen de les èpoques d'exploració i descoberta de les principals serralades del món, s'han convertit en petits tresors que amaguen dades cabdals de les activitats dels pioners, algunes de les quals són inèdites i han passat desapercibudes als ulls dels cronistes oficials. Serveixin les presents línies per donar valor a tot aquest llegat escrit i que pugui ser preservat i investigat com cal.

L'ORIGEN HISTÒRIC

A partir de la primera meitat del segle XIX, poc abans que es col·loquessin els primers llibres de registre, es van començar a deixar als cims targetes de visita o paperets amb les signatures dels primers ascensionistes, resguardats a dins d'ampolles de vidre o de caps de llauna. Es té constància, l'any 1835, d'una primera menció de targetes ficades dins d'una ampolla al cim del Mont Perdut (Pirineus). També al Piz Bernina (Alps Rètics, Suïssa), l'any 1850: els seus primers ascensionistes van deixar-hi una ampolla amb monedes i una nota escrita. Fins i tot a la Torre Salinas (Picos de Eu-

ropa), l'enginyer i geòleg Casiano de Prado va voler dipositar l'any 1853 en aquest cim una ampolla amb les targetes de la seva comitiva, però els va caure rodolant rostos avall i se'ls va trencar. Als Alps, en concret a les Dolomites, es va dipositar l'any 1860 una de les primeres targetes de visita oficials en aquest massís, i va ser de la mà del primer president de l'Alpine Club de Londres, l'insigne Sir John Ball, al cim de la Punta di Rocca de la Marmolada. Als Estats Units, un dels primers paperets escrits en un cim

va ser el del Mont Dana, a Sierra Nevada, dipositat l'any 1863 per una expedició científica. L'any 1873 es deixava un vestigi escrit a base de targetes i papers esparsos dalt del Mount Hood, un estètic volcà del nord-oest d'aquest extens país. Als Andes, l'any 1897 Stuart Vines deixava dalt de l'Aconcagua un paper escrit i una targeta en el marc de l'expedició d'Edward A. FitzGerald, la qual va aconseguir la primera ascensió a aquest cim que és el sostre de tot Amèrica.

Centrant-nos ara en l'origen dels llibres de registre tal i com els coneixem, reculem uns anys enrere, concretament fins al 1857. Va ser llavors quan va néixer de la mà de l'enginyer civil francès Toussaint Lézat una iniciativa que segurament no tenia precedents al món en aquell moment. Segons paraules del seu company Ernest Lambron, ho va dur a terme a l'Aneto, el sostre dels Pirineus, i es basava en què «a dins d'una de les tres torres que s'han

aixecat a la punta d'aquest pic, el Sr. Lézat ha col·locat una capsula que conté un registre perquè els turistes hi inscrivin el seu nom, el dels seus guies i el dia de l'ascensió». S'inaugurava

OSCAR MASÓ GARCÍA

Capsa de zinc típica de la segona meitat del segle XX, que protegia els llibres de registre. El seu gran enemic eren els llamps. Biblioteca della Montagna - SAT (Trento).

així un dels primers llibres de registre de cim de la història, concretament l'1 de setembre de 1857: ¡Un document on hi van signar ni més ni menys que 29 persones aquell dia! La idea de recollir els testimonis d'una forma més ordenada i clara, evitant el caos de tantes targetes i paperets entaforats dins de les ampolles de vidre dels cims, va esperonar Lézat a prendre aquesta decisió històrica. L'any següent, ell mateix va dipositar un altre llibre de registre similar, en concret al pic de Salvaguarda, al Pirineu aragonès. Sortosament tots dos llibres, el primer de l'Aneto i aquest últim es troben avui dia conservats.

L'EXPANSIÓ ARREU DEL MÓN

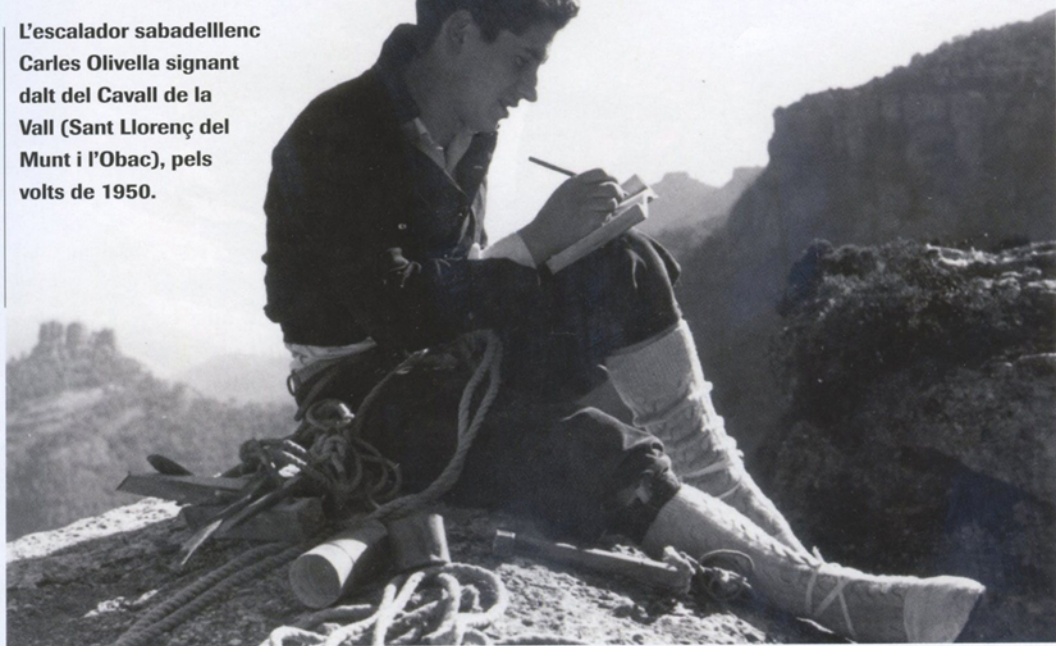
A partir de llavors, a poc a poc els llibres de registre van anar proliferant als cims més emblemàtics i altius dels Pirineus, impulsats de la mà dels primers clubs de muntanya, companyies de guies i altres associacions. D'aquesta forma se'n posaren a la dècada de 1870 al Balaitús o Vathleitosa, al Vinyamala i el Mont Perdut, aquests dos últims a càrrec de la secció del sud-oest del CAF francès. Dècades després es va acordar la

gestió dels llibres de registre pirinencs i d'altres massissos peninsulars a través dels solemnes congressos organitzats per la Federació Francoespanyola de Societats Pirinenques. L'any 1926 es va decidir que Louis Le Bondidier, conservador del Musée Pyrénéen de Lourdes (França), confeccionaria els llibres i els

EN AQUELLA ÈPOCA, TANT EL CAF FRANCÈS COM EL CEC CATALÀ EREN LES ENTITATS QUE MÉS LLIBRES COL·LOCAVEN ALS CIMS

seus estoigs de protecció, i alhora els arxivaria en aquest museu. En aquella època, tant el CAF francès com el CEC català eren les entitats que més llibres col·locaven als cims. Després s'hi afegiren la RSEA Peñalara (Madrid), Montañeros de Aragón (Saragossa) i d'altres. Als Alps, un dels primers llibres de registre dipositats dalt d'un cim va ser el del Zugspitze, el sostre actual d'Alemanya, col·locat l'any 1861 dins d'una capsa de llauna. Aquest llibre va desaparèixer, però en el seu lloc el fotògraf Bernhard Johannes hi va posar l'any 1869 el famós *Zugspitz Album*. A partir de llavors els llibres de cims (*Gipfelbuch* en alemany) començaren a formar part dels cims alpins,

**L'escalador sabadellenc
Carles Olivella signant
dalt del Cavall de la
Vall (Sant Llorenç del
Munt i l'Obac), pels
volts de 1950.**

sovint ficats dins d'un estoig fixat a les típiques creus o Gipfelfkreuz que culminen molts pics d'aquesta serralada, posats a càrrec de les seccions dels clubs alpins d'Itàlia, Suïssa, França, Alemanya, Àustria o d'iniciatives personals com la de Jakob Aljaž a Eslovènia. A diverses regions d'escalada alemanyes i txeques hi pro-

DE MICA A MICA S'ANAREN PERFECCIONANT AMB UNES CAIXES DE DISSENY MOLT PREUADES PELS COL·LECCIONISTES I ELS LLADRES

liferen els llibres de registre dalt de les agulles, un costum germànic que s'ha importat a països com Bulgària i Grècia. Als cims dels Tatras, a cavall de Polònia i Eslovàquia, també se segueix aquesta tradició.

Situats als Estats Units, l'any 1894 el prestigiós Sierra Club, fundat pel cèlebre John Muir,

va endegar una campanya pionera de col·locació d'uns vint llibres de registre als cims de Sierra Nevada (Mount Dana, Lyell, Conness, Whitney, Tallac...). Es tractava de papers enrotllats dins de tubs metàl·lics, que són considerats com uns dels primers registres de cim de tot Amèrica. De mica a mica s'anaren perfeccio-

nant amb unes caixes de disseny molt preuades pels col·leccionistes i els lladres i, ben entrats al segle xx,

altres entitats de diversos estats d'aquest país com el California Alpine Club, el Colorado Mountain Club, The Mazamas o The Mountaineers, introduïren aquesta tradició a centenars de muntanyes del seu àmbit d'acció. Es tracta d'un costum que avui en dia encara no ha cessat pas. Al Canadà també hi ha molta afició als llibres de cims, i a l'Amèrica del Sud no és tan estesa, però es poden trobar sovint registres a cims emblemàtics dels Andes, com per exemple al volcà més alt del món, l'Ojos del Salado, situat a cavall de Xile i l'Argentina.

MAIRA ROS

Deixant empremta escrita dalt de la Beer Creek Spire, un quatre mil de la High Sierra californiana (EUA).

En altres continents, com Àfrica i Àsia, els llibres de cim no són gaire habituals, de manera que es creu que els vestigis que s'hi han pogut trobar més aviat han estat importats d'Occident, com ha succeït a Filipines o Tailandia. A Sibèria i al Pamir hi ha certa activitat, i es poden trobar plecs de fulls de registre dins de pots, recipients i caps en punts culminants de parets d'escalada tipus *big wall* i d'altres regions remotes amb marcada influència russa. Anant més al sud, al continent d'Oceania, tenim un exemple d'activitat prou destacable, sobretot a Austràlia, amb diverses iniciatives històriques i també actuals repartides per Tasmània, els voltants d'Adelaida i en els cims dels deserts de l'interior. Com a punt final cal destacar un fet insòlit a l'Antàrtida, en concret al cim més alt del continent glaçat, el mont Vinson, perquè al seu punt culminant hi va romandre un llibre de registre durant 38 anys, des de 1966 (data de la primera ascensió del cim) fins al 2004. Avui en dia aquesta relíquia es troba conservada a la seu de l'American Alpine Club, en un estat de conservació prou bo tenint en compte que l'expedició que el va col·locar va haver de suportar temperatures de fins a -34°C .

L'ACTUALITAT: UN LLEGAT ÚNIC CUSTODIAT AMB FERVOR

Aquesta tradició s'ha anat desinflant els darrers temps a causa de l'augment del nivell de vida i la millora de les xarxes viàries, amb la consegüent massificació de la muntanya, que ha fet que el privilegi i la solemnitat de signar en un llibre de registre s'hagi anat esvaint a causa de la banalització d'aquest fet. Certament, aquesta tradició avui en dia s'ha dispersat molt i podem trobar iniciatives de tot tipus, tant a títol personal com associatiu, de forma que hi ha cims ben adornats amb el seu corres-

El preuat llibre de registre de l'esvelt Campanile Basso (o Guglia di Brenta) a les Dolomites (Alps), col·locat l'any 1903 al seu cim. Biblioteca della Montagna - SAT (Trento).

AL CIM MÉS ALT DE L'ANTÀRTIDA, EL MONT VINSON, HI VA ROMANDRE UN LLIBRE DE REGISTRE DURANT 38 ANYS

ponent llibre i capsa, i d'altres que no tenen res per escriure-hi. El que està clar és que la tradició no s'ha perdut, diguem-ne que s'ha trans-

Targeta del llegendari Jean Arlaud apareguda al llibre de registre del Saboredo Occidental, col·locat l'any 1919. Arlaud escrivia amb una tinta que malauradament sovint s'esborrava a causa de la humitat (AHCEC).

Peakhunter) o generant un track virtual, per exemple. Hi ha regions del món on el costum tradicional hi és molt present (Canadà, EUA, els Alps, el nord i el centre d'Europa, Austrà-

ALLÀ ON HI HAGI REGISTRES DE CIMS HISTÒRICS CONSERVATS HAN DE SER VALORATS I RESPECTATS COM A PECES ÚNIQUES DE LA HISTÒRIA DEL MUNTANYISME

lia, etc.), i en d'altres que ja no ho és tant com ho va ser en èpoques passades, tal i com succeïx al nostre país. El que està clar és que, independentment de l'estat actual de la tradició, allà on hi hagi registres de cims històrics conservats han de ser valorats i respectats com a peces úniques de la història del muntanyisme d'aquella regió. Sortosament, arreu del món hi ha diversos arxius, biblioteques, museus i associacions que han procurat preservar tot aquest llegat. En alguns indrets s'han digitalitzat aquests registres o estan en fase de digitalització, i en d'altres es permet la seva consulta

física dins d'un estricte control per evitar que es malmetin o siguin sostrets.

A continuació se cita un recull aproximat de les millors col·leccions de llibres de registre de cims que es poden consultar arreu del món:

■ A França trobem el Musée Pyrénéen de Lourdes, que conserva registres dels Pirineus datats des del segle XIX fins a l'actualitat (p. ex. Vignemale 1877). Al Musée du Pays de Luchon custodien els sis primers llibres de l'Aneto, incloent-hi el primer posat per Lézat el 1857, probablement un dels més antics del món.

■ A la península Ibèrica hi destaca l'Arxiu Històric del Centre Excursionista de Catalunya, amb registres pirinencs, montserratins i d'altres regions de Catalunya datats des de finals del segle XIX. També hi trobem l'arxiu del Centre Excursionista de Terrassa, amb una col·lecció històrica de Sant Llorenç del Munt i l'Obac en fase de digitalització, el del Museu de la Muntanya de Montserrat del Bruc i el de la RSEA Peñalara de Madrid.

■ A Itàlia trobem a la seu de la SAT de Trento

**Llibre i caps de registre moderns situats
dalt de l'agulla Sens Nom de Montserrat.**

OSCAR WASO GARCIA

COL·LECCIÓ LALI BOFILL/QUIM ROUMENS

una col·lecció de gairebé 600 volums, destacant-hi la impressionant saga centenària del Campanile Basso.

■ A Suïssa destaca el Museu Alpí Suís, amb una col·lecció que parteix del 1893 (Gross Lobhorn), i l'Arxiu Històric del clubs alpins alemany, austríac i del Tirol del Sud posseeix un fons que parteix del mític *Zugspitz Album* de 1869 (conservat a Innsbruck, Àustria).

■ A Alemanya trobem la col·lecció més gran del món, el llegendari Gipfelbucharchiv de

Lali Bofill gaudint del llibre del cim de la Washer Woman, una audaç torre amb arc inclòs situada al parc nacional Canyonlands (Utah, EUA).

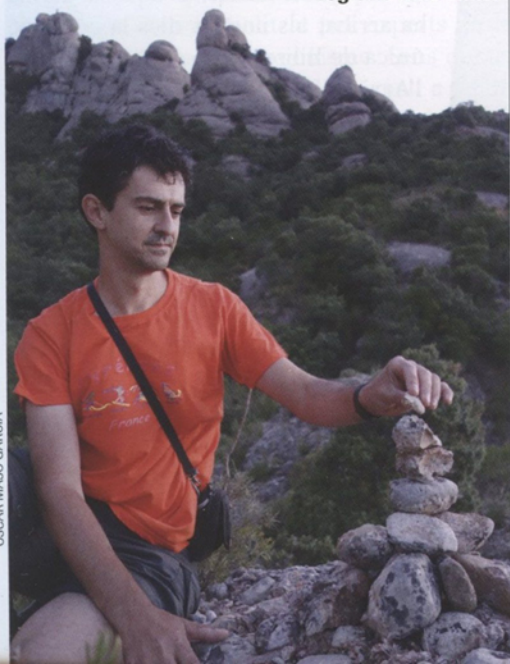
A ALEMANYA TROBEM LA COL·LECCIÓ MÉS GRAN DEL MÓN, EL LLEGENDARI GIPFELBUCHARCHIV DE DRESDE

Dresde, amb més de 4.500 llibres baixats dels cims de les agulles de l'Elbsandstein (Suïssa Saxona i Suïssa Bohèmia), amb registres datats de fa més d'un segle. Al mateix país hi ha l'arxiu dels escaladors del Palatinat, amb més de 550 registres, alguns de centenaris i d'una qualitat artística excepcional.

■ A Txèquia tenen diversos arxius, com el del Comitè Regional de Pedra Arenisca de l'Elba (OVK), amb més de 200 volums, datats a partir de 1934, i si saltem cap al continent americà podrem visitar el museu Whyte de les Rocalloses Canadenques de Banff (Canadà), amb un fons de quasi 300 volums, datats des de finals del segle XIX.

■ Als Estats Units trobem una de les millors col·leccions del país i segurament del món: la de la biblioteca Bancroft de la Universitat de Berkeley (Califòrnia), amb més de 700 registres de Sierra Nevada, Yosemite, etc., a partir de 1875. A la resta del país també hi ha, a tall de resum, la col·lecció del parc nacional Grand Teton, completament digitalitzada (seu a Moose, WY, 64 volums, inici 1898), la del Colorado Mountain Club (Estes Park, CO, 110 volums, 1915), la biblioteca de l'American Alpine Club (Golden, CO, 670 volums, inici 1915), l'arxiu dels The Mountaineers (Seattle, WA, 361 vo-

Albert Masó Garcia col·locant una fita a la roca Alta de la Drecera de la font del Gat, a Montserrat, una estructura típica de pedres que es construeix per protegir els llibres de registre dels cims.

OSCAR MASÓ GARCIA

lums, 1907), la biblioteca de The Mazamas (Portland, OR, 350 volums, 1873), i finalment cal citar un arxiu situat a les antípodes, el dels Adelaide Bushwalkers (Austràlia), amb 8 volums datats des de 1956, que tot i semblar modest té la particularitat d'estar completament digitalitzat en línia.

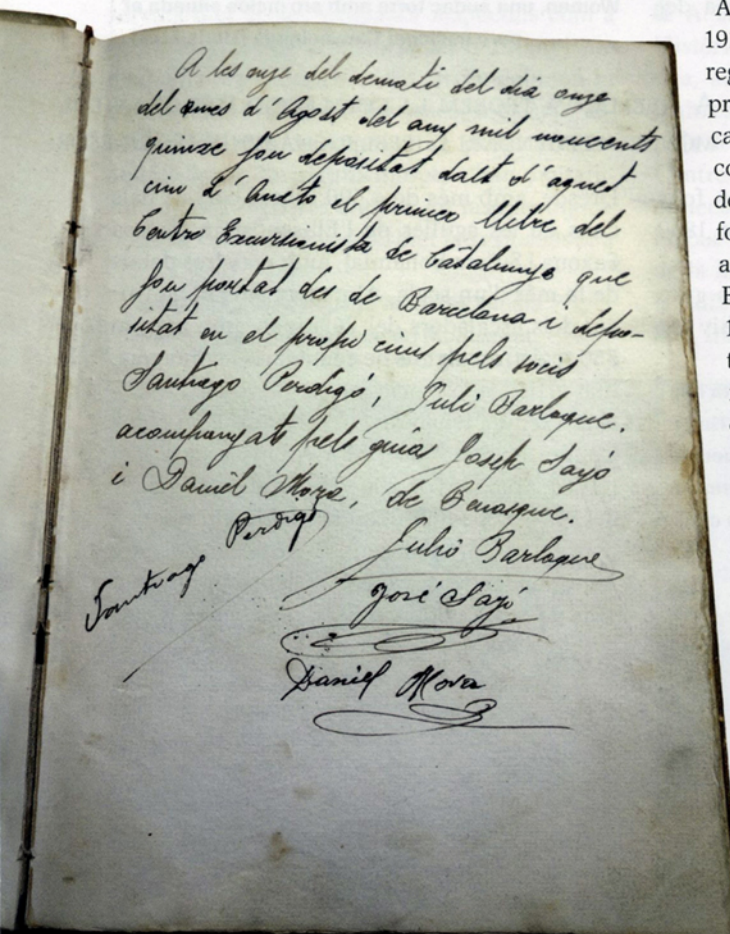
EL PAPER CABDAL DEL CEC I ELS TRESORS DE L'AHCEC

El CEC va ser la primera entitat de tota la península Ibèrica que es va dedicar a col·locar de forma sistemàtica llibres de registre als cims. Juli Soler Santaló, promotor de la cons-

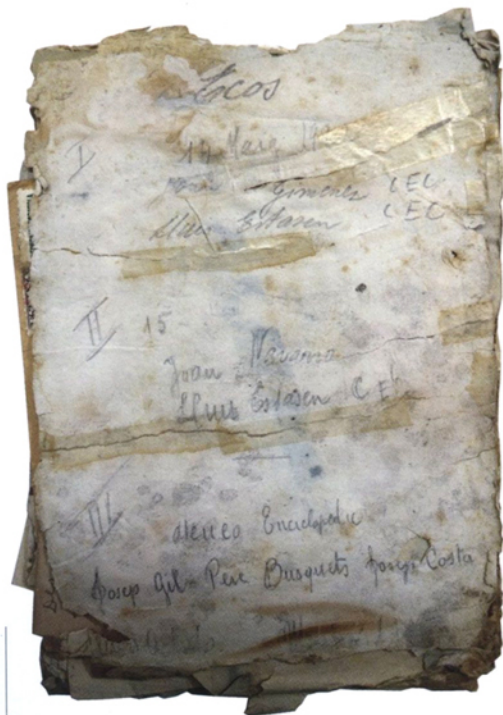
trucció del refugi de la Renclusa, fou alhora l'inspirador de la col·locació del primer llibre de registre del CEC al cim de l'Aneto, que s'efectuà el dia 11 d'agost de 1915, cosa que va significar la fi de l'hegemonia dels registres francesos col·locats dalt del sostre dels Pirineus des de 1857. Llavors començà la saga històrica de 22 llibres del CEC col·locats ininterrompudament fins a l'any 1967. Posteriorment, es va decidir de no posar-hi més llibres perquè s'havien convertit en un reflex del menyspreu progressiu dels valors espirituals i morals, i no es volia continuar facilitant l'expansió d'aquestes manifestacions.

A part de l'Aneto, el CEC va iniciar l'any 1919 una forta campanya de col·locació de registres a més de vint cims pirinencs i prepirinencs, destacant-hi el del Pedraforca, que fou dipositat per Lluís Estasén i companys en plena ascensió hivernal, i el del sostre de Mallorca, el Puigmajor, que fou col·locat per Josep M. Co de Triola aprofitant el primer vol d'hidroavió entre Barcelona i Palma. Passada la dècada de 1930 es va anar apagant aquesta activitat, sent més pròpia d'iniciatives personals que no pas de l'entitat; però cal dir que els llibres de cims que s'anaven recollint un cop estaven plens o en un estat precari foren retornats al CEC per tal de conservar-los. D'aquesta forma ha arribat als nostres dies la col·lecció única de llibres de registre de cims de l'Arxiu Històric del CEC (AHCEC), ubicada actualment a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC). Els seus volums no van ser catalogats fins fa pocs anys a càrrec de l'arxivera Núria Téllez, i encara que hi ha hagut certes desaparicions de llibres emblemàtics, especialment de Montserrat, el seu llegat és notable. Hi podem trobar més de 80 exemplars, des de la saga de llibres de l'Aneto, amb la crònica dels llamps de la Maleïda escrita de pri-

mera mà i amb lletra tremolosa per Jaume Oliveras, fins a targetes del segle XIX d'il·lustres pirinencs (des de 1890), i molts llibres de regis-

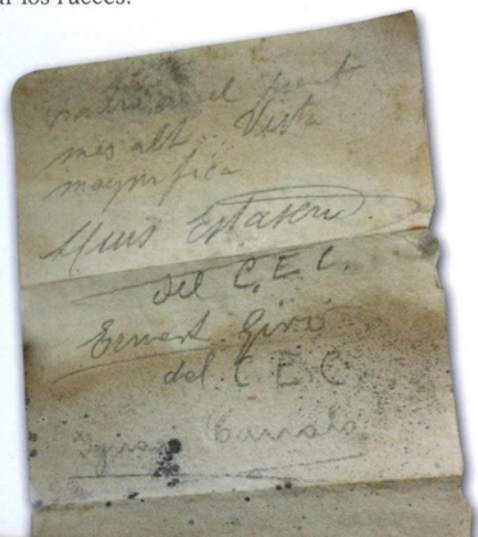
Primera plana del llibre col·locat pel CEC dalt de l'Aneto l'any 1915, signada pels socis de l'entitat i els seus guies (AHCEC).

OSCAR MASÓ GARCIA

Primera plana del registre escrit més antic que possiblement es conserva de Montserrat. Es tracta segurament de l'Eco Superior, ascendit per primer cop l'any 1922 per L. Estasén i J. Giménez, segons consta al mateix registre (AHCEC).
A sota: Signatures de pioners del CEC trobades al llibre de registre de 1919 del cim del Saboredo Occidental: Lluís Estasén, Ernest Giró i Ignasi Canals (AHCEC).

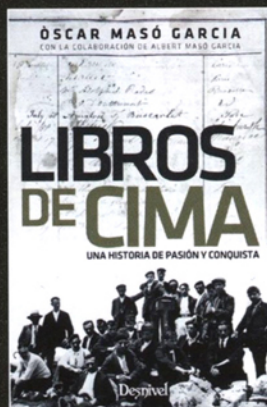
tre històrics dels Pirineus, Montserrat i altres massissos catalans des de principis del segle xx. És un llegat que encara està per descobrir i que hauria de ser analitzat per experts en la història del nostre excursionisme. Sens dubte, la digitalització del fons ajudaria molt a facilitar-los l'accés.

OSCAR MASÓ GARCIA

PER SABER-NE MÉS

Òscar Masó Garcia.
Libros de cima. Una historia de pasión y conquista.
Amb la col·laboració d'Albert Masó.
Madrid: Ediciones Desnivel, 2018.

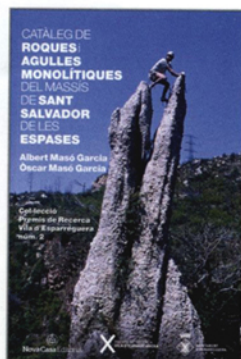
Un extens repàs a la història més recent de les muntanyes, a partir de l'estudi dels seus vestigis i els seus llibres de registre de cim. Al principi, aquelles primeres senyals del pas de l'home tenien forma de fites, símbols religiosos, construccions, objectes, banderes, targetes de visita, etc. Posteriorment van aparèixer els primers llibres de registre dels cims, on es van recollir les impressions dels ascensionistes i les seves firmes. Òscar Masó aprofundeix en l'estudi d'aquests llibres mentre repassa la seva evolució històrica al món. Han estat tres anys d'intensa recerca, investigació i viatges que han donat fruit a aquesta obra, la qual parteix primer d'Europa i començant pels Pirineus, un dels primers llocs del món on es va iniciar la tradició dels llibres de cim. Després continua pels Alps i la resta d'Europa per donar un salt fins a Amèrica, Àsia, Àfrica, Oceania i acabar a l'Àrtic i a l'Antàrtida. En aquest recorregut es van descobrir les vicissituds d'aquests llibres fins a ocupar el seu privilegiat lloc en les altures, quins i com els col·locaven, interessants anècdotes i on es conserven, fins a arribar als mètodes més moderns i virtuals per certificar una ascensió. Els llibres dels refugis de muntanya, els llibres de piulades dels escaladors i els llibres personals dels guies professionals de la muntanya també tenen cabuda en aquest estudi.

AGRAÏMENTS

Albert Masó Garcia, Josep Jané Vallvey, Joan Solé, David Orpinell, Maira Ros, Lali Bofill, Quim Roumens, Conxita Garcia Pérez, SAT de Trento (Itàlia), Núria Té-llez (AHCEC) i Carles Olivella.

105 monòlits singulars del massís de Sant Salvador de les Espases

Sant Salvador de les Espases és un paratge muntanyenc de reconegut interès geològic. Cingleres, falles, plegaments, esquerdes o afloraments formen part de la riquesa geològica del massís, a la qual cal incloure també els centenars de monòlits que es troben escampats. Aquest llibre és un recull de les 105 roques i agulles monolítiques del massís de Sant Salvador de les Espases, presentat en forma de catàleg. S'hi descriuen els trets característics i les vies d'ascensió principals d'aquestes roques individualitzades que cal respectar i valorar com a elements paisatgístics propis.

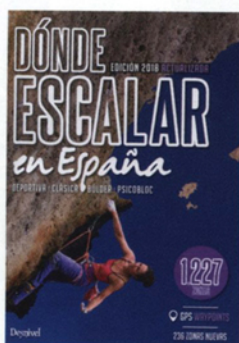
Catàleg de roques i agulles monolítiques del massís de Sant Salvador de les Espases

Albert Masó García / Òscar Masó García

Nova Casa Editorial, abril 2018 [Col·lecció Premis de Recerca Vila d'Esparraguera, 2]

Dónde escalar en España Edició 2018 (actualitzada)

Madrid: Ediciones Desnivel, abril 2018

La nova guia d'escalada de Desnivel

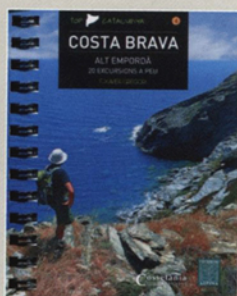
És aquesta una de les guies més exhaustives i completes de les zones d'escalada, ni més ni menys que 236 zones, moltes de bloc, vies recents d'esportiva, clàssica o psicobloc. A més a més, incorpora zones no estrictament noves, però que amb el pas del temps han perdut la condició de «secret». Tot i això, aquesta guia, per respecte, no inclou aquelles zones que es troben en terrenys conflictius amb els propietaris o d'especial sensibilitat mediambiental.

Un recull de 94 vies montserratines

Montserrat Roca Nua és una selecció de 94 vies sense (o amb poc) equipament fix, de tots els nivells, des de 4 fins a 8a), i repartides per tot el massís: zona del Bruc, Agulles, Frases, Ecos, Tàbor, Tebaida i Tebes.

Montserrat. Roca nua
Gerber Cucurell
Autoedició, 2018

Costa Brava: 20 excursions a peu

Vint itineraris per l'àmbit més costaner de l'Alt Empordà, de l'Escala a Portbou, amb riquesa natural i patrimoni històric.

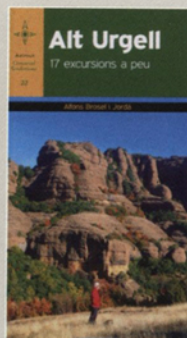
Costa Brava-Alt Empordà. 20 excursions a peu
F. Xavier Gregori
Valls: Cossetània Edicions, maig 2018 [Top Catalunya, 4]

D'excursió per les llegendes

Una guia de les terres de l'Ebre a través dels seus personatges mitològics: serenes, sirenes, llops, gambusins, fardatxos...

Personatges llegendaris de les terres de l'Ebre
Juan Carlos Borrego Pérez
Barcelona: Editorial Piolet, abril 2018

Els millors indrets de l'Alt Urgell

Excursions per la segona comarca més gran de Catalunya. Des del Monturull o el Salòria fins a les zones més planeres i el camí de l'Últim Càtar.

Alt Urgell. 17 excursions a peu
Alfons Brosel i Jordà
Valls: Cossetània Edicions, juny 2018 [Àzimet Comarcal, A Peu, 22]